

Utrikesförvaltningens handlingsplan
för feministisk utrikespolitik 2015–2018
med fokusområden för år 2016

Sammanfattning

Fler har det bättre i dag. Men jämställdhet är fortfarande en vision – inte verklighet.

Sveriges feministiska regering vill förverkliga visionen. Jämställdhet är ett mål i sig, men också en förutsättning för att nå andra övergripande mål som fred, säkerhet och hållbar utveckling.

Därför ska arbetet för jämställdhet och mänskliga rättigheter fortsätta med oförminskad kraft.

Men vi ska också ta ett steg till.

Som första land i världen ska Sverige bedriva en feministisk utrikespolitik.

Två decennier efter kvinnokonferensen i Peking är åtagandena långt ifrån uppfyllda. Otaliga kvinnor och flickor upplever fortfarande en skriande brist på rättigheter, representation och resurser.

Den feministiska utrikespolitiken ska bidra till konkreta resultat som stärker såväl jämställdheten som alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

Arbetet ska ske genom att hela utrikespolitiken – inte minst arbetet för fred och säkerhet – omsätter ett systematiskt jämställdhetsperspektiv byggt på kunskap och analys.

Den här handlingsplanen anger riktningen för utrikesförvaltningens arbete med den feministiska utrikespolitiken med hjälp av sex långsiktiga mål. Målen är breda för att motsvara utmaningarna, täcka hela den globala agendan och göra det möjligt att samverka med utrikespolitikens olika verktyg. Det gör att utrikesförvaltningen kommer att kunna arbeta för alla kvinnors och flickors mänskliga rättigheter, inklusive genom att motverka alla former av våld och diskriminering som begränsar deras handlingsutrymme.

Handlingsplanen anger också hur arbetet ska bedrivas vad gäller både utgångspunkter, verktyg och aktörer. Vidare framhålls vikten av att involvera män och pojkar i förändringsarbetet för jämställdhet.

Men arbetet ska också bedrivas med hjälp av fokusområden som bidrar till de långsiktiga målen. Under 2016 innebär det ett särskilt fokus på att stärka kvinnors och flickors mänskliga rättigheter i humanitära situationer och bekämpa det könsrelaterade och sexuella våldet i konflikt och postkonflikt. Kvinnors och flickors möjligheter att vara aktörer betonas också, inom ramen för bland annat fredprocesser, fredfrämjande insatser och arbetet för hållbar utveckling. Utrikesförvaltningen kommer även att fortsätta att vara drivande i arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och under 2016 ägna särskild uppmärksamhet åt flickors och unga människors rättigheter.

Handlingsplanen blir en del av utrikesförvaltningens verksamhetsplan. På det sättet underlättar vi genomförandet och borgar för resultat i utrikes-, säkerhets-, utvecklings-, främjande- och handelspolitiken, inklusive i förverkligandet av de nya globala utvecklingsmålen.

Handlingsplanen kommer, som resten av verksamhetsplanen, att följas upp och uppdateras varje år. Det gör det möjligt att lära av erfarenheter och dra nytta av samråd och nya data.

Med denna breddning, fördjupning och systematik ska den feministiska utrikespolitiken utvecklas för att nå resultat som stärker alla kvinnors och flickors rättigheter, representation och resurser.

Innehåll

Förord	3
1. Mål 2015–2018 och fokusområden 2016	4
1.1 Stärka kvinnors och flickors mänskliga rättigheter i humanitära situationer	5
1.2 Bekämpa, och motverka straffrihet för, det könsrelaterade och sexuella våldet mot kvinnor och flickor i konflikt- och postkonfliktsituationer	5
1.3 Verka för kvinnors deltagande som aktörer i fredsprocesser och fredsfrämjande insatser	7
1.4 Främja kvinnors och flickors deltagande som aktörer i arbetet för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling	8
1.5 Stärka kvinnors och flickors ekonomiska egenmakt och tillgång till ekonomiska resurser, inklusive genom produktivt arbete med anständiga arbetsvillkor	8
1.6 Stärka de sexuella och reproduktiva rättigheterna för flickor och unga människor	10
2. Utgångspunkter och förhållningssätt	12
2.1 Övergripande	12
2.2 Internationella utgångspunkter och EU-utgångspunkter	12
2.3 Nationella utgångspunkter	12
3. Aktörer	14
3.1 Övergripande	14
3.2 Sverige	14
3.3 EU och Norden	14
3.4 Närområdet, andra ländergrupper och globalt	15
3.5 Multilaterala och globala aktörer	15
3.6 Bilaterala aktörer	15
4. Verktyg och metoder	16
4.1 Övergripande	16
4.2 Analys och informationsinhämtning	16
4.3 Ansvarsutkrävande arbete	17
4.4 Agendasättande, arrangemang, delegationer och besök	17
4.5 Alliansbyggande, plattformar, vängrupper	18
4.6 Dialog för påverkan och informationsinhämtning	18
4.7 Främjande och kompetensutveckling	18
4.8 Förhandlingar, uppföljningsmekanismer och översyner	19
4.9 Rutiner för bidragshantering, möten, rapportering mm	19
4.10 Tjänster i internationella organisationer, institutioner och fredsfrämjande insatser	19
5. Ansvarsfördelning, styrning och stöd för utrikesförvaltningens arbete	20
5.1 Ansvarsfördelning och styrning	20
5.2 Kommunikationsarbete	20
5.3 Vägledning, kompetensutveckling och internt erfarenhetsutbyte	21
Bilaga: Axplock av hur den feministiska utrikespolitiken har bedrivits år 2014–2015	22

Förord

Sveriges feministiska regering har som mål att kvinnor och män ska ha samma makt att forma sina samhällen och liv. Detta är en målsättning i sig. Men det är också en förutsättning för att nå regeringens andra övergripande mål, som i utrikespolitiken är fred, säkerhet och hållbar utveckling.

Världen har gjort framsteg när det gäller jämställdhet. Andelen kvinnor i parlamenten ökar. Fler flickor går i skolan. Samtidigt är åtagandena från kvinnokonferensen 1995 långt ifrån uppfyllda. Våld, förtryck och systematisk underordning präglar fortfarande vardagen för otaliga kvinnor och flickor.

Sverige vill få ett slut på denna diskriminering.

Vi gör det genom att vara en ledande förkämpe för jämställdhet och mänskliga rättigheter.

Och vi gör det genom att – som första land i världen – bedriva en feministisk utrikespolitik.

Den feministiska utrikespolitiken innebär att vi tar ett steg till. Hela utrikespolitiken, inklusive arbetet för fred och säkerhet, ska omsätta ett systematiskt jämställdhetsperspektiv. På det sättet kan vi bidra till konkreta framsteg. Och på det sättet blir vi den globalt starkaste rösten för jämställdhet och för alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

En grundbult i arbetet är kunskap. Därför behöver vi samla in rättvisande data och göra analyser som belyser jämställdhet och makt. Analyserna ska vara intersektionella för att ta hänsyn till att kvinnor och flickor inte är enhetliga grupper utan har olika identiteter, inflytande och livsvillkor.

Denna handlingsplan anger riktningen för arbetet med den feministiska utrikespolitiken. Mål och fokusområden tydliggör **vad** vi ska göra. Men det finns också en rad anvisningar om **hur** vi ska arbeta, inklusive att synliggöra kvinnor som aktörer och driva kvinnors rätt och möjlighet att organisera sig.

Handlingsplanen blir en del av utrikesförvaltningens verksamhetsplan. På det sättet underlättar vi genomförande och resultat i både utrikes-, säkerhets-, utvecklings-, främjande- och handelspolitiken.

Handlingsplanen kommer, precis som resten av verksamhetsplanen, att följas upp och uppdateras på årsbasis. Det gör det möjligt att lära av våra erfarenheter och dra nytta av samråd med olika aktörer.

Med denna breddning, fördjupning och systematik vill vi utveckla den feministiska utrikespolitiken och nå resultat som stärker kvinnors och flickors rättigheter, resurser och representation.

Margot Wallström
Utrikesminister

Isabella Lövin
Bistandsminister

Mikael Damberg
Närings- och innovationsminister

1. Mål 2015–2018 och fokusområden 2016

Målen nedan anger riktningen för den feministiska utrikespolitiken under 2015–2018. Målen är breda för att motsvara utmaningarna och göra det möjligt att arbeta holistiskt, med samverkande utrikespolitiska verktyg. Därmed kan arbetet bedrivas i linje med såväl politiken för global utveckling, som Agenda 2030 och andra nationella och internationella åtaganden.

Arbetet med målen ska ske i enlighet med utgångspunkter i avsnitt 2 och med hjälp av aktörer och verktyg som avspeglas i avsnitt 3 och 4. Men också med hjälp av fokusområden, som gör det möjligt för utrikesförvaltningen att fördjupa arbetet med en utmaning. År 2016 gäller detta de områden som kallas *Fokus 2016* under respektive mål och som återkommer i punkt 1.1-1.6.

Utrikesförvaltningen ska bidra till alla kvinnors och flickors:

1. Fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna

Fokus 2016: Stärka kvinnors och flickors mänskliga rättigheter i humanitära situationer

2. Frihet från fysiskt, psykiskt och sexuellt våld

Fokus 2016: Bekämpa, och motverka straffrihet för, det könsrelaterade och sexuella våldet mot kvinnor och flickor i konflikt- och postkonfliktsituationer

3. Medverkan i att förebygga och lösa konflikter, och i att bygga fred efter konflikt

Fokus 2016: Verka för kvinnors deltagande som aktörer i fredsprocesser och fredsfrämjande insatser

4. Politiska deltagande och inflytande inom alla samhällsområden

Fokus 2016: Främja kvinnors och flickors deltagande som aktörer i arbetet för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling

5. Ekonomiska rättigheter och egenmakt

Fokus 2016: Stärka kvinnors och flickors ekonomiska egenmakt och tillgång till ekonomiska resurser, inklusive genom produktivt arbete med anständiga arbetsvillkor

6. Sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter (SRHR)

Fokus 2016: Stärka de sexuella och reproduktiva rättigheterna för flickor och unga människor

Fokusområden för 2016

Här följer ett urval av de indikativa åtgärder som förutses bidra till respektive fokusområde:

1.1 Stärka kvinnors och flickors mänskliga rättigheter i humanitära situationer

- Utrikesförvaltningen ska fortsätta att stärka jämställdhetsperspektivet i den internationella humanitära rätten och det humanitära biståndet. Detta ska bland annat ske genom att bidra till utbildning i **samverkan med Internationella Rödakorskommittén** och verka för att relevanta aktörer erbjuder sexuell och reproduktiv hälsoservice i humanitära situationer.
- Utrikesförvaltningen ska bedriva ett aktivt **ordförandeskap för Call to Action on Protection from Gender-based Violence in Emergencies** för att motverka könsrelaterat våld i humanitära kriser. Vidare ska utrikesförvaltningen bevaka att kvinnors och flickors rättigheter beaktas i såväl förebyggande som hantering av våldet.
- Utrikesförvaltningen ska, **inom ramen för MR-rådet, försvara flyende kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna**, inklusive genom att bidra till att stärka dessa kvinnors och flickors möjligheter till deltagande och egenmakt.
- Utrikesförvaltningen ska driva på arbetet i EU. Detta ska bland annat ske genom att **samverka med EU:s särskilda representant (EUSR) för mänskliga rättigheter** och genom att vara pådrivande i genomförandet av EU:s plan för jämställdhet och kvinnors egenmakt i EU:s yttre förbindelser och EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati.
- Utrikesförvaltningen ska vid det **humanitära världstoppmötet**, i maj 2016, verka för konkreta åtgärder som stärker kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna i humanitära situationer.
- Utrikesförvaltningen ska, med sina **regionala och bilaterala verktyg**, bidra till ovan nämnda åtgärder närhelst så är möjligt, liksom till andra initiativ som stärker kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna i humanitära situationer.

1.2 Bekämpa, och motverka straffrihet för, det könsrelaterade och sexuella våldet mot kvinnor och flickor i konflikt- och postkonfliktsituationer

- Utrikesförvaltningen ska i **FN, EU och andra multilaterala forum verka för effektiva åtgärder** i relation till fokusområdet. Detta ska bland annat ske genom att betona vikten av att främja alla kvinnors och flickors mänskliga rättigheter och synliggöra dessa som en central komponent i förebyggandet av våld mot kvinnor och flickor i såväl fred som konflikt. Utrikesförvaltningen ska även uppmärksamma kopplingen mellan konflikt och ökat könsrelaterat våld i hemmet och verka för att involvera män och pojkar i det förebyggande arbetet.

- Utrikesförvaltningen ska **samarbeta med FN:s generalsekreterares representant mot sexuellt våld i väpnade konflikter** och EEAS högnivårådgivare för jämställdhet och FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet, liksom med UN Action Against Sexual Violence in Conflict, UN WOMEN, UNFPA, OHCHR med flera aktörer.
- Utrikesförvaltningen ska samverka med **den internationella brottmålsdomstolen (ICC)** och dess chefsåklagare i syfte att motverka straffrihet för könsrelaterat och sexuellt våld. Särskilt fokus ska ligga på att stärka brottsoffers rätt att få upprättelse och gottgörelse samt på att främja att både brottsoffer och vittnen får juridiskt och psykosocialt skydd och stöd.
- Utrikesförvaltningen ska driva på arbetet i EU. Detta ska bland annat ske inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och genom att vara pådrivande i arbetet med **EU:s samlade ansats** till genomförandet av säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet, EU:s plan för jämställdhet och kvinnors egenmakt i EU:s yttre förbindelser, EU:s handlingsplan för MR och demokrati samt EU:s guide mot sexuellt våld i konflikt.
- Utrikesförvaltningen ska aktivt uppmärksamma kopplingen mellan spridning av vapen och könsrelaterat våld och bistå vid genomförandet av statsparternas åtaganden under **vapenhandelsfördraget** (Arms Trade Treaty, ATT).
- Utrikesförvaltningen ska **bekämpa terroristgruppers könsrelaterade och sexuella våld** genom att driva dessa frågor i internationella antiterrorismforum, som EU och FN (inklusive säkerhetsrådet), men även genom att stödja både internationella och nationella/lokala aktörer, inklusive civilsamhällesorganisationer, som arbetar mot våldsbejakande extremism, radikalisering, rekrytering och destruktiva maskuliniteter.
- Utrikesförvaltningen ska säkerställa att rättsstatens principer och de mänskliga rättigheterna följs i det **internationella anti-terrorismarbetet**.
- Utrikesförvaltningen ska även bidra till globalt genomförande av hela **Agenda 2030**, inklusive de mål som har direkt bäring på fokusområdet. Detta inbegriper mål 5.2 (eliminera alla former av våld mot kvinnor och flickor) och 16.2 (stoppa alla former av våld mot barn).
- Utrikesförvaltningen ska aktivt driva arbetet mot könsrelaterat och sexuellt våld i väpnade konflikter på **land- och regionnivå**, inklusive som ett led i genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet, och efterföljande resolutioner.
- Utrikesförvaltningen ska verka för att förebygga könsrelaterat och sexuellt våld genom att identifiera och påverka grundorsaker och uppmärksamma **könsrelaterat våld som vapen** i konflikt och för social och territoriell kontroll. Utrikesförvaltningen ska involvera män och pojkar i arbetet och motverka destruktiva maskuliniteter.

- Utrikesförvaltningen ska, inom ramen för den så kallade komplementaritetens principen, fortsätta att samarbeta med andra stater. Detta i syfte att **öka nationell kapacitet att utreda och lagföra sexuellt och könsrelaterat våld** som kan utgöra brott mot den internationella brottmålsdomstolens stadga.
- Utrikesförvaltningen ska **stödja initiativ för övergångsrättvisa med ett jämställdhetsperspektiv**. Sådana initiativ kan innefatta nationella rättsprocesser mot krigsförbrytelser, institutionell reform samt sanningskommissioner och liknande.

1.3 Verka för kvinnors deltagande som aktörer i fredsprocesser och fredsfrämjande insatser

- Utrikesförvaltningen ska aktivt verka för **genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet**, och efterföljande resolutioner.
- Utrikesförvaltningen ska verka för ett **jämställdhetsperspektiv i alla delar av EU:s, FN:s, Nato:s och OSSE:s fredsfrämjande insatser** och en ökad andel kvinnor i fredsfrämjande insatser, särskilt på ledande poster. Utrikesförvaltningen ska också verka för ett tydligt jämställdhetsperspektiv i de **studier** som tas fram över de konflikter där FN, EU, Nato eller OSSE genomför fredsinsatser. I särskilda fall bör även separata jämställdhetsanalyser göras.
- Sverige ska verka för att ett jämställdhetsperspektiv integreras i diskussioner, slutdokument och relevanta **resolutioner på nedrustnings- och vapenkontrollområdet**. Sverige ska särskilt verka för detta i slutdokumentet för det sjätte biannuella mötet för stater 2016 (BMS6), inom ramen för FN:s handlingsprogram mot illegal handel med små och lätta vapen.
- Utrikesförvaltningen ska **driva arbetet i EU**. Detta ska bland annat ske inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Som ett led i det ska utrikesförvaltningen, i linje med icke-pappret *Gender, Peace and Security in CSDP*, arbeta för ett stärkt jämställdhetsperspektiv i EU:s krishanteringsinsatser.
- Utrikesförvaltningen ska även bidra till globalt genomförande av hela **Agenda 2030** inklusive de mål som har direkt bäring på fokusområdet. Detta inbegriper bland annat mål 5 (om jämställdhet) och 16 (om fredliga och inkluderande samhällen).
- Utrikesförvaltningen ska **främja kvinnors deltagande som aktörer i fredsprocesser i de länder som befinner sig i konflikt** inklusive genom att stödja kvinnliga ledare, kvinnorättsaktivister och relevanta civilsamhällesorganisationer.
- Sverige ska stå värd för ett **högnivåmöte om kvinnors deltagande i fredsprocesser och medling** under senhösten 2015.

- Utrikesförvaltningen ska, i en process som inbegriper aktörer i såväl Sverige som konflikt- och postkonfliktländer, utarbeta en **ny nationell handlingsplan** för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Planen ska antas under 2016.
- Utrikesförvaltningen ska, med Folke Bernadotteakademin, genomföra en **satsning för att utveckla ett kvinnligt svenskt medlarnätverk** som även ska ha nordisk och global förankring.

1.4 Främja kvinnors och flickors deltagande som aktörer i arbetet för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling

- Utrikesförvaltningen ska, såväl i multilaterala forum som inom och genom EU, aktivt verka för kvinnors och flickors **deltagande i genomförandet och uppföljningen av Agenda 2030**.
- Utrikesförvaltningen ska aktivt verka för att kvinnors kapacitet och kompetens som **förändringsaktörer inom både koldioxidsnål utveckling och klimatanpassning** tillvaratas och att kvinnors särskilt utsatta situation för klimatförändringarnas konsekvenser beaktas.
- Utrikesförvaltningen ska **driva arbetet i EU** inklusive genom att verka för ett effektivt genomförande av EU:s plan för jämställdhet och kvinnors egenmakt i EU:s yttre förbindelser.
- Utrikesförvaltningen ska driva frågor om kvinnors politiska deltagande i den **Internationella dialogen för fredsbyggande och statsbyggande**.
- Utrikesförvaltningen ska aktivt arbeta för att **stärka kvinnors och flickors aktörskap**, inklusive genom att främja deras rätt och möjligheter att organisera sig i civilsamhällesorganisationer, synliggöra dem som aktörer och erbjuda forum där de kan göra sin röst hörd.
- Utrikesförvaltningen ska arbeta för att fler kvinnor ska få **tillträde till politiska poster**.

1.5 Stärka kvinnors och flickors ekonomiska egenmakt och tillgång till ekonomiska resurser, inklusive genom produktivt arbete med anständiga arbetsvillkor

- Utrikesförvaltningen ska arbeta för att åtgärder som bidrar till **handelns positiva effekter på kvinnors ekonomiska egenmakt ska analyseras, identifieras och eftersträvas**. Som ett led i detta ska utrikesförvaltningen ställa krav på att de hållbarhetsanalyser som görs i samband med förhandlingar om multilaterala handelsavtal är jämställdhetsintegrerade och därmed inkluderar bedömningar av avtalens effekter för kvinnor och flickor.

- Utrikesförvaltningen ska **verka för kvinnors ekonomiska egenmakt både inom och genom EU**. Detta ska bland annat ske i arbetet med att stärka EU:s inre marknad, liksom inom ramen för EU:s externa arbete, inklusive i EU:s förhandlingar om frihandelsavtal med tredje land. Detta ska också ske genom utvecklingssamarbetet (Development Cooperation Instrument, DCI, och European Development Fund, EDF) och genom EU:s plan för jämställdhet och kvinnors egenmakt i EU:s yttre förbindelser.
- Utrikesförvaltningen ska aktivt **följa upp att de multilaterala utvecklingsbankerna integrerar ett systematiskt jämställdhetsperspektiv** i hela sin verksamhet. De ska även främja kvinnors ekonomiska aktörskap och tillgång till resurser, med särskilt fokus på rådgivning och investeringar på plats i samarbetsländerna.
- Utrikesförvaltningen ska verka för att kvinnors **rättigheter när det gäller land och ägande** stärks, bland annat genom FN:s arbete.
- Utrikesförvaltningen ska arbeta för att budgetallokeringar tar hänsyn till kvinnors och flickors rättigheter och behov, genom exempelvis **jämställdhetsbudgetering**.
- Utrikesförvaltningen ska stödja tillgång till **livslång utbildning av god kvalitet** för kvinnor och flickor.
- Utrikesförvaltningen ska **stödja kvinnors tillgång till produktivt och inkluderande arbete**, liksom produktiva och ekonomiska resurser.
- Utrikesförvaltningen ska **främja rättvis fördelning mellan kvinnor och män av det obetalda hushålls- och omsorgsarbetet**.
- Utrikesförvaltningen ska fortsätta att **verka för avtal som stärker kvinnors rättigheter som arbetstagare**, i likhet med samarbetsavtalet som slutits mellan Sverige, Bangladesh och ILO.
- Utrikesförvaltningen ska även bidra till globalt genomförande av hela **Agenda 2030**, inklusive de mål som har direkt bäring på fokusområdet. Detta inbegriper mål 1.4 (om kvinnors och mäns lika rätt till ekonomiska resurser, naturresurser, äganderätt, arv etc.), delmål 8.5 (om produktivt arbete och anständigt arbete för kvinnor och män) och delmål 5.4 (om delat ansvar för det obetalda hem- och hushållsarbetet), delmål 10.2 (om att främja social, politisk och ekonomisk inkludering för alla, utan diskriminering) och mål 4 (om utbildning).
- Utrikesförvaltningen ska verka för att jämställdhet och kvinnors rättigheter och egenmakt försvaras och stärks i det **hållbara företagandet** (Corporate Social Responsibility, CSR).
- Utrikesförvaltningens **projektexportarbete** ska eftersträva positiva effekter för kvinnor och flickor.

- Utrikesförvaltningen ska **stärka kvinnliga affärsnätverk** genom att öka kontakten med dem och synliggöra dem som aktörer som driver kvinnors ekonomiska egenmakt och inflytande. Aktiviteter av denna typ kan med fördel genomföras inom ramen för Team Sweden.
  - Utrikesförvaltningen ska fortsätta med sitt arbete för att **stärka kvinnliga entreprenörer** och genomföra främjandesatsningar som särskilt fokuserar på kvinnors deltagande i arbetslivet.
- 1.6 Stärka de sexuella och reproduktiva rättigheterna för flickor och unga människor
- Utrikesförvaltningen ska **fortsätta att driva motvindsfrågorna**, med ett särskilt fokus under 2016 på att stärka det normativa ramverket för flickor och unga människor.
  - Utrikesförvaltningen ska **verka för uppfyllandet av internationella åtaganden** och stärkta ansvarsutkrävande mekanismer när det gäller sexuella och reproduktiva rättigheter, med grund i FN:s kvinnokonferens i Peking och befolkningskonferensen i Kairo och uppföljande konferenser och kommissioner, samt Agenda 2030 och dess mål, delmål och indikatorer.
  - Utrikesförvaltningen ska under 2016 ta ett särskilt initiativ för att **stärka samarbetet mellan likasinnade stater** i olika regioner i syfte att på ett strategiskt sätt stärka den normerande globala agendan för sexuella och reproduktiva rättigheter.
  - Utrikesförvaltningen ska, genom **aktiva dialoger respektive styrelseroller** inom FN-systemet och andra internationella forum, verka för uppfyllande av de sexuella och reproduktiva rättigheter som är relevanta för respektive organ. Det gäller särskilt UNFPA, UNAIDS, OHCHR, WHO, UNICEF, UNWOMEN och Globala fonden för hiv/aids, tuberkulos och malaria.
  - Utrikesförvaltningen ska **driva arbetet i EU** genom att verka för att unionens position och samsyn i dessa frågor stärks, liksom genom att vara pådrivande för ett effektivt genomförande av EU:s plan för jämställdhet och kvinnors egenmakt i EU:s yttre förbindelser.
  - Utrikesförvaltningen ska även bidra till globalt genomförande av hela **Agenda 2030**, inklusive de mål som har direkt bäring på fokusområdet som delmål 3.7 (om SRH) och 5.6 (om SRHR).
  - Utrikesförvaltningen ska **motverka normer och attityder som försvårar** flickors och unga människors tillgång till sexuella och reproduktiva rättigheter. Män och pojkar kan med fördel inkluderas i detta arbete.

- Utrikesförvaltningen ska i den **bilaterala dialogen** särskilt agera för att flickors och unga människors sexuella och reproduktiva rättigheter stärks, och som ett led i det erbjuda **plattformar för dialog och strategiskt erfarenhetsutbyte** mellan relevanta aktörer.
- Utrikesförvaltningen ska **främja de reproduktiva rättigheterna** genom att verka för ett långsiktigt förebyggande av oönskade tonårsgraviditeter, en ökad tillgång till allsidig sexualundervisning, preventivmedel och rådgivning även för ogifta och unga personer, samt lagliga och säkra aborter.
- Utrikesförvaltningen ska **stärka arbetet för sexuella rättigheter utan diskriminering, kränkningar och våld**, genom att bland annat fokusera på påtvingade, tidiga och barnäktenskap, sexuella trakasserier i skolor och hbtq-personers rättigheter.

2. Utgångspunkter och förhållningssätt

2.1 Övergripande

Den feministiska utrikespolitiken tar sin utgångspunkt i internationell rätt och andra överenskommelser internationellt och inom EU, av vilka ett antal nämns nedan. Den feministiska utrikespolitiken tar också sin utgångspunkt i nationella politiska mål och i utrikesförvaltningens förhållningssätt.

Existerande instruktioner och policydokument som ligger i linje med detta ska fortfarande användas.

2.2 Internationella utgångspunkter och EU-utgångspunkter

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och efterföljande konventioner som:
  - konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter,
  - konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter,
  - konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor,
  - konventionen om barnets rättigheter,
  - tilläggsprotokollet om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, till konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet.
- Deklarationerna och handlingsplanerna från FN:s kvinnokonferens i Peking respektive befolkningskonferens i Kairo och uppföljande konferenser.
- FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och efterföljande resolutioner.
- Agenda 2030 om hållbar utveckling och överenskommelserna från konferenserna om utvecklingsfinansiering.
- Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, liksom bland annat Istanbulkonventionen mot våld mot kvinnor.
- Romstadgan för den Internationella brottmålsdomstolen.
- Fördraget om Europeiska unionen, EU:s plan för jämställdhet och kvinnors egenmakt i EU:s yttre förbindelser 2016–2020, EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati 2015–2019, EU:s samlade ansats till säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet, EU:s strategi för jämställdhet mellan kvinnor och män 2010–2015 och dess efterföljare samt relevanta riktlinjer, rådsslutsatser med flera dokument.

2.3 Nationella utgångspunkter

Den feministiska utrikespolitiken är också en del av regeringens arbete för jämställdhet och bidrar på så sätt till att förverkliga det övergripande jämställdhetspolitiska målet: ”Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv”. Utifrån detta övergripande mål för jämställdhetspolitiken arbetar regeringen utifrån fyra underliggande mål:

- En jämn fördelning av makt och inflytande.
- Ekonomisk jämställdhet.
- En jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Andra nationella utgångspunkter är Politiken för global utveckling och den nationella handlingsplanen för genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet.

2.4 Förhållningssättet och kärnan i den feministiska utrikespolitiken

Den feministiska utrikespolitiken är även ett förhållningssätt som innebär att utrikesförvaltningens arbete ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv, och som kan sammanfattas i tre ”R”:

- **Rättigheter:**
Utrikesförvaltningen ska verka för alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, inklusive genom att motverka alla former av våld och diskriminering som begränsar deras handlingsutrymme.
- **Representation:**
Utrikesförvaltningen ska verka för kvinnors deltagande och inflytande i beslutsprocesser på alla nivåer och inom alla områden, och eftersträva dialog med kvinnliga företrädare på alla nivåer, inklusive inom civilsamhället.
- **Resurser:**
Utrikesförvaltningen ska verka för att resurser fördelas så att jämställdhet, och alla kvinnors och flickors lika möjligheter att åtnjuta de mänskliga rättigheterna, främjas. Utrikesförvaltningen ska också verka för riktade insatser för olika målgrupper.

Ett fjärde ”R” innebär att arbetet alltid ska utgå från realitet och analys, vilket utvecklas i avsnitt 4.

3. Aktörer

3.1 Övergripande

Den feministiska utrikespolitikens handlingsplan ska genomföras av hela utrikesförvaltningen.

Utrikesförvaltningen ska verka för breda partnerskap och allianser i genomförandet av handlingsplanen och de internationella åtagandena för jämställdhet.

Utrikesförvaltningen ska inkludera män och pojkar i förändringsarbetet för jämställdhet. Detta är avgörande för att åstadkomma reell och hållbar förändring i syfte att uppnå såväl jämställdhet som förändrade maktförhållanden. Diskriminerande könsnormer är ett hinder för alla människors möjligheter att nå sin fulla potential och bidra till en positiv samhällsutveckling.

3.2 Sverige

Politiken och handlingsplanen ska genomföras i samarbete med övriga Regeringskansliet.

Arbetet ska även ske i samverkan med statliga myndigheter. Som ett led i detta ska Utrikesdepartementet göra en översyn av sina myndigheters styrande dokument (inklusive instruktioner, regleringsbrev, tematiska/regionala/bilaterala strategier med flera styrdokument) för att säkerställa att styrning och uppföljning ligger i linje med den feministiska utrikespolitiken. Utrikesdepartementet ska även säkerställa att alla nya styrdokument, inklusive strategiförslag, står i samklang med den nya politiska inriktningen. Inom ramen för översynen av strategierna för utvecklingssamarbetet ska behovet av en särskild strategi för jämställdhet inom utvecklingssamarbetet ses över.

Arbetet ska vidare bedrivas i dialog med ett brett spektrum av andra aktörer i det svenska samhället, exempelvis kvinno-, ungdoms- och människorättsorganisationer, trossamfund, näringslivet, fackliga organisationer och universitet.

3.3 EU och Norden

EU:s gemensamma utrikespolitik är ett centralt verktyg för genomförandet av den feministiska utrikespolitiken. Utrikesförvaltningen ska kontinuerligt säkerställa att EU:s jämställdhetsmål genomsyrar unionens arbete i alla led. Detta ska ske genom samverkan med EU:s medlemsstater på både huvudstads- och landnivå, genom samarbete med EU:s institutioner och delegationer och genom strategiskt påverkans- och förhandlingsarbete i Bryssel. Som ett led i detta ska utrikesförvaltningen bland annat samarbeta med Europaparlamentet och med de delar av EU-systemet som har som särskild uppgift att driva jämställdhetsfrågorna, såsom EEAS högnivårådgivare för jämställdhet och säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet, samt andra relevanta funktioner, institutioner och nyckelaktörer.

Samarbetet mellan de nordiska länderna är ännu en plattform för att aktivt bedriva en feministisk utrikespolitisk dialog inom och utom EU och FN. För närvarande gäller detta inte minst på nedrustningsområdet och inom ramen för arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

3.4 Närområdet, andra ländergrupper och globalt

Genomförandet av den feministiska utrikespolitiken ska inbegripa dialog och samarbete med länder och ländergrupperingar både i närområdet, regionalt och globalt. Här ska Sverige agera både med sina egna verktyg och genom EU.

I närområdet ska utrikesförvaltningen exempelvis aktivt driva jämställdhetsfrågor inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken och Östliga partnerskapet liksom inom utvidgningspolitiken i relation till såväl nuvarande som potentiella kandidatländer.

I övriga världen ska dialog och samverkan ske med sammanslutningar av länder och regioner. Hit hör, bland många andra, Sydostasiatiska nationers förbund (Asean), Afrikanska Unionen (AU), Amerikanska samarbetsorganisationen (OAS) och Arabförbundet.

3.5 Multilaterala och globala aktörer

Den feministiska utrikespolitiken ska genomföras genom, och i samarbete med, multilaterala organisationer och aktörer där Sverige är medlem eller delägare eller agerar via EU.

Dessa organisationer och aktörer inkluderar bland annat FN och dess fonder, program och fackorgan, Världsbanken, de regionala utvecklingsbankerna, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), Europarådet, Världshandelsorganisationen (WTO), Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Internationella Rödakorskommittén (ICRC), Internationella Brottmålsdomstolen (ICC), Internationella dialogen för fredsbyggande och statsbyggande med flera.

Utrikesförvaltningen ska också, där möjligt och lämpligt, samverka med andra aktörer som har global räckvidd och kan stärka jämställdhetsarbetet. Hit hör såväl enskilda individer som filantropiska organisationer och internationella (inklusive svenska) företag, med flera.

3.6 Bilaterala aktörer

Genomförandet av den feministiska utrikespolitiken ska genomföras i samarbete och dialog med bilaterala aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Den bilaterala miljön rymmer en uppsjö av aktörer, inklusive företrädare för regeringar, politiska partier, fackliga organisationer, näringslivet, universitet, civilsamhällesorganisationer och trossamfund med flera.

Den specifika kontexten avgör vilka aktörer som är viktigast att interagera med för att nå målen för den feministiska utrikespolitiken. Utrikesförvaltningen ska emellertid, generellt, öka kontakten med kvinnorrättsförsvarare, folkvalda kvinnor, fackförbund, politiska rörelser och civilsamhällesorganisationer i syfte att synliggöra kvinnor som politiska aktörer och stötta kvinnors rätt och möjligheter att organisera sig och utöva politisk makt och politiskt inflytande.

Utrikesförvaltningen ska också synliggöra och stärka kvinnor som ekonomiska aktörer genom att öka sina kontakter med kvinnliga företagare och affärsnätverk och med juridiska aktörer som verkar för kvinnors stärkta ekonomiska rättigheter.

4. Verktyg och metoder

4.1 Övergripande

Den feministiska utrikespolitiken innebär att utrikesförvaltningen ska anlägga ett systematiskt rättighets- och jämställdhetsperspektiv

- i den fortlöpande verksamheten, från analys till uppföljning och ny analys
- inom hela bredden av sin verksamhet, det vill säga inom såväl utrikes- och säkerhetspolitiken som inom utvecklings-, handels- och främjandepolitiken.

Utrikesförvaltningen ska utnyttja den omfattande kunskap som redan finns inom förvaltningen och andra svenska myndigheter för att driva jämställdhetsarbetet framåt. Detsamma gäller befintlig kunskap och analys inom de multilaterala organisationerna.

Utrikesförvaltningen kommer också att erbjudas webbutbildning som stöd. Se mer i avsnitt 5.3.

4.2 Analys och informationsinhämtning

Utrikesförvaltningen ska ständigt beakta hur verksamheten kan bidra till ökad jämställdhet och ett stärkande av kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Som ett led i detta ska utrikesförvaltningen genomföra jämställdhetsanalyser som en del av sin planering och fortlöpande verksamhet, såsom i formuleringen av handlings-, verksamhets- och främjandeplaner liksom inför framtagandet av strategier för utvecklingssamarbetet, beslut om nya satsningar och projekt och hanteringen av nya uppdrag. Jämställdhetsanalyser ska också ingå som en integrerad del av utrikesförvaltningens rapportering och uppföljning.

Analysen ska ta hänsyn till att kvinnor och flickor, precis som män och pojkar, inte är homogena grupper utan har olika identitet, behov, inflytande och livsvillkor. Analysen måste därför beakta fler faktorer än kön, såsom ålder, geografisk hemvist, socioekonomisk status, könsidentitet och könsuttryck, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, utbildningsnivå samt trosuppfattningar och religion. För att vara fullständig måste analysen också kompletteras med en bedömning av vilka maktförhållanden som råder för olika grupper i den aktuella kontexten.

Utrikesförvaltningen ska söka upp och använda sig av könsuppdelad statistik och rapportering i sitt arbete, och efterlysa den typen av data om den saknas hos bilaterala och multilaterala aktörer samt civilsamhällesorganisationer. Utrikesförvaltningen ska, vid sidan om inhämtning av kvantitativa data, även beakta kvalitativ rapportering från såväl multilaterala som bilaterala och andra källor (inklusive EU). Forskningen om betydelsen av jämställdhet inom områden som berör utrikespolitiken växer mycket snabbt. Det är centralt att finna sätt att inkorporera denna i genomförandet av planen.

Utrikesförvaltningen ska i sina analyser, inkludera en bedömning av hur maskulinitets- och femininitetsnormer konstrueras och förändras i den berörda kontexten. Utrikesförvaltningen ska då också inkludera en bedömning av vilka aktörer och grupperingar som har störst möjlighet att påverka jämställdhetsarbetet i den aktuella kontexten. Här ska även mäns och pojkars roll som förändringsaktörer beaktas.

De mönster som framträder i analysarbetet och informationsinhämtningen ska relateras till målen för den feministiska utrikespolitiken och användas för att utveckla arbetet för jämställdhet.

4.3 Ansvarsutkrävande arbete

Utrikesförvaltningen ska vara aktivt ansvarsutkrävande visavi såväl EU som bilaterala, multilaterala och internationella aktörer och institutioner genom att verka för att dessa

- har lagstiftning, respektive styrdokument, som utgår från internationell rätt och internationella överenskommelser, och genomgående följer dessa regelverk,
- använder sig av ett intersektionellt perspektiv i jämställdhetsanalyser och annat arbete,
- tar fram könsuppdelad statistik,
- höjer sin kompetens om jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter,
- höjer sin kompetens och stärker sitt förebyggande arbete mot diskriminerande regler, normer och stereotyper kring kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning,
- bedriver en aktiv organisations- och personalpolitik som skapar icke-diskriminerande organisationsstrukturer och främjar jämställdhet, inklusive fler kvinnor i ledande positioner,
- avsätter resurser för arbete med jämställdhet och kvinnors, flickors och hbtq-personers mänskliga rättigheter, inklusive personella resurser och expertis för jämställdhetsarbete.

Som ett led i detta arbete ska utrikesförvaltningen aktivt samverka med existerande ansvarsutkrävande mekanismer och verka för konkreta framsteg för alla kvinnor och flickor.

Utrikesförvaltningen ska samverka med de multilaterala aktörerna och använda Sveriges styrelseuppdrag, delägarskap, medlemskap, partnerskap och andra verktyg för att driva på såväl normativt som operativt arbete för jämställdhet och kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Utrikesförvaltningens strategier för multiorganen ska användas för att betona och följa upp aktörernas jämställdhetsarbete med inriktning på att arbetet ska leda till konkreta resultat.

4.4 Agendasättande, arrangemang, delegationer och besök

Utrikesdepartementet ska identifiera ett antal möten, konferenser eller sidoarrangemang per år där jämställdhetsfrågor och förändringsaktörer för jämställdhet kan lyftas fram. Utlandsmyndigheterna ska göra detsamma inom sina respektive verksamhetsområden och kontexter.

Utrikesförvaltningen ska jämställdhetsintegrera de aktiviteter som Sverige deltar i, arrangerar eller stöder finansiellt, såväl bilateralt som multilateralt. Utrikesförvaltningen ska, som ett led i detta, använda denna typ av plattformar för att synliggöra, och därmed stärka, kvinnor, flickor och hbtq-personer som aktörer och säkra att tillgänglig kompetens tillvaratas.

Utrikesförvaltningen ska kontinuerligt se över sammansättningen av sina besöksdelegationer och förhandlingsteam så att dessa i så stor utsträckning som möjligt är jämställdhetsintegrerade.

Utrikesförvaltningen ska också se över sina besöksprogram så att dessa bidrar till att synliggöra kvinnor, flickor och hbtq-personer som aktörer.

4.5 Alliansbyggande, plattformar, vängrupper

Utrikesförvaltningen ska bygga allianser och plattformar för genomförandet av de internationella åtagandena för jämställdhet och alla kvinnors och flickors rättigheter. Med hjälp av dessa allianser och plattformar ska utrikesförvaltningen skapa ett brett partnerskap för jämställdhet.

High-Level Group for the Implementation of Agenda 2030 är ett exempel på en plattform där det finns möjligheter för Sverige att driva jämställdhetsfrågorna och alla kvinnors och flickors rättigheter, inklusive sexuella och reproduktiva rättigheter, framåt under kommande år. Global Deal är en annan plattform som kan främja jämställdhet genom att verka för bättre arbetsvillkor och produktiva arbetstillfällen för kvinnor. På det bilaterala planet kan nätverk och allianser ta sig otaliga uttryck (EU-konstellationer, CSO-samråd, enstaka informella dialogpartners, lunchsammankomster som kan användas som kontinuerligt bollplank och dras samman vid besök etc).

4.6 Dialog för påverkan och informationsinhämtning

Jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, inklusive sexuella och reproduktiva rättigheter, ska kontinuerligt tas upp i dialogen med officiella företrädare för stater, EU, multilaterala organisationer och andra relevanta aktörer. Frågorna ska vara centrala, integrerade och ömsesidigt förstärkande delar av dialogen – vare sig det handlar om utrikes- och säkerhetspolitik, utvecklingspolitik, handelspolitik eller främjande. Dialog med både kvinnliga och manliga politiska, militära, religiösa och ekonomiska beslutsfattare är central.

Även om framstegen har varit betydande möter arbete för kvinnors, flickors och hbtq-personers rättigheter ofta, och i vissa sammanhang ett alltmer aktivt, motstånd. Utrikesförvaltningen ska bemöta sådant motstånd genom att stå upp för Sveriges värderingar och presentera starka konkreta argument och välgrundade analyser. Samtidigt ska den feministiska utrikespolitiken bidra till dialog och genomföras på ett sätt som ger största möjliga genomslag. Att diskutera svenska och internationella erfarenheter, utmaningar och lösningar kan i vissa lägen vara en väg framåt. Ett annat sätt kan vara att lyfta fram lärande goda exempel (eng. good practices) från såväl länder som organisationer. Ännu en väg kan vara att, utöver rättighetsperspektivet, belysa det effektiva och hållbara i att investera i jämställdhet, öka förvärvsfrekvensen och stärka hela samhällets humankapital.

Dialog med internationella, nationella och lokala kvinno- och fredsorganisationer, liksom med andra människorätts- och civilsamhällesorganisationer, är centralt för att stötta och synliggöra dem. Det är också av avgörande betydelse att ta del av dessa aktörers problemanalys och förslag i syfte att skapa förutsättningar för hållbara lösningar.

4.7 Främjande och kompetensutveckling

Utrikesförvaltningen ska utnyttja Sverigefrämjandet för att driva jämställdhet samt kvinnors och flickors rättigheter, dels som en enskild agenda, dels som en del av Sverige bilden. Som ett led i detta ska det årliga arbetet med främjandeplaner användas för att kartlägga utlandsmyndigheternas jämställdhetsfrämjande.

Utrikesförvaltningen och dess myndigheter ska kunna bidra med riktad kompetensutveckling för att exempelvis säkerställa att potentiella förändringsaktörer i ledande positioner får kunskap om jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter.

4.8 Förhandlingar, uppföljningsmekanismer och översyner

Utrikesförvaltningen ska använda förhandlingar, översynskonferenser och uppföljningsmekanismer för att säkerställa att kvinnors och flickors rättigheter och deltagande stärks. Detta gäller bland annat arbetet i kvinnokommissionen (CSW) och befolkningskommissionen (CPD), genomförandet av Agenda 2030, förhandlingarna i MR-rådet och inom EU:s utvidgningspolitik. Även EU:s interna jämställdhetsarbete, EU:s plan för jämställdhet och kvinnors egenmakt i EU:s yttre förbindelser och det fleråriga finansiella ramverket för 2014–2020 (Multiannual Financial Framework) är centrala.

Regionala överenskommelser och översyner kan i detta sammanhang ha stor betydelse för möjligheterna att driva jämställdhetsfrågorna. Till de relevanta regionala överenskommelserna hör bland annat Maputo-protokollet (The Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa) och Montevideo-konsensus (Montevideo Consensus on Population and Development).

Inom EU ska utrikesförvaltningen konsekvent verka för att Europeiska unionens råd antar slutsatser och andra politiska dokument som stärker EU:s jämställdhetsarbete, såväl internt som i den externa politiken. EU:s nya Gender Action Plan är vägledande för jämställdhetsarbetet i EU:s externa politik.

4.9 Rutiner för bidragshantering, möten, rapportering mm

Utrikesförvaltningen ska säkerställa att dess process för bidragshantering följer kraven på jämställdhetsintegrering. Större vikt ska läggas vid jämställdhet vid beslut om fördelning av bidrag. Jämställdhets- och maktanalyser ska ingå som en del i beredningen och befintliga mallar ska ses över och justeras för detta ändamål. De anslagsposter inom internationellt bistånd och säkerhetspolitik som Utrikesdepartementet disponerar ska utnyttjas mer strategiskt för att främja jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter, inklusive SRHR där Sverige har en särskild möjlighet att stödja så kallade motvindsfrågor som få andra länder stödjer.

Utrikesförvaltningen ska säkerställa att mallar och rutiner bidrar till att integrera ett jämställdhetsperspektiv. Detta gäller bland annat mallarna för mötesunderlag (bakgrund och budskap) och för propositioner och skrivelser till riksdagen.

Utrikesförvaltningen ska, i enlighet med avsnitt 4.2, integrera jämställdhetsanalyser i den ordinarie ekonomiska, handelspolitiska, biståndspolitiska och säkerhetspolitiska rapporteringen.

Utrikesförvaltningen ska vidare stärka den tonvikt som läggs vid kvinnors och flickors livsvillkor och rättigheter, inklusive SRHR, i förvaltningens rapporter om mänskliga rättigheter.

4.10 Tjänster i internationella organisationer, institutioner och fredsfrämjande insatser

Utrikesförvaltningen och dess utsändande myndigheter ska använda sekonderingsarbetet som ett instrument för ökad jämställdhet. Detta ska göras genom att aktivt nominera svenska kvinnor till internationella poster och även säkerställa att kunskap och kompetens om jämställdhet finns hos de representanter/tjänstemän som Sverige utser och sänder ut. Detta ska också göras genom att identifiera, och nominera svenska experter till, strategiska tjänster som genom sin tjänstenivå eller sitt tjänsteinnehåll kan bidra till att driva på det internationella arbetet för jämställdhet. Utrikesförvaltningen ska också verka för att multilaterala aktörer och internationella institutioner bedriver en aktiv organisations- och personalpolitik som skapar icke-diskriminerande organisationsstrukturer och främjar jämställdhet, inklusive fler kvinnor i ledande positioner.

5. Ansvarsfördelning, styrning och stöd för utrikesförvaltningens arbete

5.1 Ansvarsfördelning och styrning

Chefernas ledarskap och ansvarstagande är avgörande för att den feministiska utrikespolitiken ska få genomslag i verksamheten och genomföras i enlighet med handlingsplanen. Ansvaret ligger på chefer på såväl politisk som tjänstemannanivå och innefattar allt från att lägga upp verksamheten i enlighet med planen till att skapa utrymme för att såväl de själva som deras medarbetare ska kunna ägna sig åt den kompetensutveckling, analys och uppföljning som ingår i arbetet med planen och politikutvecklingen.

Handlingsplanen ingår i utrikesförvaltningens verksamhetsplan. Därmed ska planen och arbetet med den feministiska utrikespolitiken, inklusive budgetallokeringar, ingå i ordinarie verksamhets- planering-, styrning- och uppföljning samt i den löpande dialogen mellan Utrikesdepartementet och utlandsmyndigheterna. I denna dialog bör utrikesförvaltningen beakta de många goda förslag som både utlandsmyndigheter och enheter har presenterat om hur den feministiska utrikespolitiken kan drivas framåt i olika sammanhang. Fördelningen av utrikesförvaltningens personalresurser och andra resurser ska göras i ljuset av handlingsplanen.

Uppföljning och analys är centralt i utarbetandet av nästkommande års handlingsplan och i arbetet med att åstadkomma konkreta framsteg. Tanken med en årlig handlingsplan är just att utrikesförvaltningen ska kunna använda sina erfarenheter, dialoger och faktainsamlingar i vidareutvecklingen av arbetet. En annan tanke med en årlig plan är att arbetet ska kunna följas av andra och ge möjlighet till ansvarsutkrävande och förslag från externa aktörer.

En intern samrådsgrupp bestående av medarbetare med ansvar för samordning av jämställdhetsfrågor på respektive enhet ska bildas i syfte att driva och följa upp den feministiska utrikespolitiken, gemensamt, och fördelat på olika mål. Gruppen leds av jämställdhetsambassadören. Chefernas involvering och stöd till gruppen är avgörande.

Jämställdhetsambassadören ska också företräda Utrikesdepartementet i den interdepartementala arbetsgrupp för jämställdhet som Socialdepartementets jämställdhetsenhet leder.

5.2 Kommunikationsarbete

Hela utrikesförvaltningen ska inkludera arbetet med den feministiska utrikespolitiken i sin interna och externa kommunikation. Kommunikationsenheten kommer, i samarbete med berörda enheter, att stödja detta arbete genom att ta fram riktat informationsmaterial.

I ett första skede tas grundläggande informations- och budskapsunderlag fram och delas med alla utlandsmyndigheter. Dessa underlag bör ses som levande dokument som kan utvecklas samtidigt som politikens utgångspunkter och förhållningssätt givetvis ligger fast. I förlängningen bör även lokalt/regionalt anpassade budskap utvecklas i nära samråd mellan utlandsmyndigheterna och Utrikesdepartementets enheter i syfte att på bästa sätt synliggöra kvinnor och flickor och främja

deras fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Argumentationen och budskapen ska baseras på fakta och kunskap och kan exempelvis peka på såväl svenska som internationella erfarenheter och samhällslösningar. En kommunikationsplan med mer information kommer att göras tillgänglig för alla utlandsmyndigheter.

5.3 Vägledning, kompetensutveckling och internt erfarenhetsutbyte

Regeringskansliets existerande vägledningar för jämställdhetsarbete ska aktivt användas.

Regeringens strategi för jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet (U2012/1388/JÄM) anger hur arbetet med jämställdhetsintegrering ska bedrivas inom Regeringskansliet 2012–2015.

Jämställdhetsintegrering innebär att jämställdhet ska beaktas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattandet. Jämställdhetsministern har ett samordningsansvar för regeringens jämställdhetspolitik och ansvarar också för samordning av regeringens arbete med jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet, stöd till departementens utvecklingsarbete samt för uppföljning och utvärdering av uppnådda effekter och resultat.

Ett annat exempel på vägledning är den som syftar till att underlätta arbetet med att föra en effektiv dialog om SRHR (Dialog för förändring: Ett material till stöd för policydialog om SRHR). Denna vägledning kan nås via regeringens webbplats regeringen.se och har under år 2015 kompletterats med ytterligare informationsmaterial.

Parallellt med detta ska Utrikesdepartementet stärka sin dialog med berörda myndigheter i syfte att både bredda sin kunskapsbas och vidareutveckla informationsmaterial, utställningar, seminarier och artiklar om jämställdhet inom ramen för Sverigefrämjandet och den offentliga diplomatin.

Jämställdhet och mångfald är en prioritering i den nya kompetensförsörjningsplanen 2015–2018. Medarbetare kommer att erbjudas en webbutbildning som stödjer genomförandet av den feministiska utrikespolitiken. Utbildningsmoment och diskussioner om jämställdhet och alla kvinnors och flickors rättigheter kommer även att ingå i utbildningar för chefer och för nyanställda (inklusive diplomatprogrammet), liksom i chefs- och regionmöten med flera forum. Chefer i nyckelpositioner kommer också att ges stöd i att jämställdhetsintegrera sin verksamhet, genom ett Gender Coach-program som genomförs 2016. Vidare kommer en särskild satsning att göras på att höja utrikesförvaltningens kompetens i hbtq-frågor.

Internt erfarenhetsutbyte om arbetet med den feministiska utrikespolitiken kommer att möjliggöras på olika sätt.

Bilaga

Axplock av hur den feministiska utrikespolitiken har bedrivits år 2014–2015

Inom utrikesförvaltningen:

Utrikesdepartementet och utlandsmyndigheterna har gjort analyser av jämställdhetsarbetet i respektive kontext. I synnerhet ambassaderna har kommit med förslag på hur en feministisk utrikespolitik kan bedrivas och genomföras i praktiken i olika länder. På basis av dessa förslag har utrikesförvaltningen tagit fram en intern handlingsplan i syfte att stärka arbetet med den feministiska utrikespolitiken. Samtidigt har en satsning på kompetensutveckling respektive stöd till kommunikation, dialog och främjande satts igång. Ett exempel är ett informationsmaterial om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) som Utrikesdepartementet har tagit fram och som kompletterar tidigare dialogstöd på området (2014–2015).

Nationellt:

Sverige har hållit konsultationer med aktörer i Sverige samt i Afghanistan, Colombia, Demokratiska Republiken Kongo, Liberia och Palestina inför framtagande av en ny nationell handlingsplan för genomförande av säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet (2014–2015).

Jämställdhetsperspektivet har integrerats i nya strategier för utvecklingssamarbetet. Förordningen med instruktion för Sida har ändrats. Sidans verksamhet ska fr.o.m. 2015 utgå ifrån och genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv som inkluderar en analys av kvinnors och flickors respektive mäns och pojkars situation. I regleringsbrevet för Sida har myndigheten fått i uppdrag att redovisa en plan för arbetet med jämställdhetsintegrering under 2015–2018. Folke Bernadotteakademin genomgår motsvarande jämställdhetsintegrering som Sida och har även fått i uppdrag att etablera ett svenskt kvinnligt medlingsnätverk (2015).

Norden:

Sverige har inlett samarbete med nordiska länder om ett nordiskt kvinnligt medlingsnätverk (2015).

Inom EU:

En "Principal Adviser on Gender and on the Implementation of UN Security Council Resolution 1325 on Women, Peace and" har tillsatts i EEAS på svenskt initiativ (2015).

Sverige har aktivt bidragit till framtagandet av EU:s nya jämställdhetsplan som omfattar kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Planen innebär att jämställdhet blir en integrerad del i hela EU:s externa agerande, och inte bara utvecklingssamarbetet (2015).

Sverige har verkat för att frågan om våld mot kvinnor drivs av EU och har även föreslagit och stärkt skrivelser om kvinnors och flickors rättigheter i en rad EU-dokument. Ett exempel är att Sverige har varit pådrivande för SRHR-frågorna; bland annat i samband med framtagandet av ovan nämnda jämställdhetsplan, men också i Rådsslutsatser såsom "Gender in Development" (2014–2015).

Inom FN:

Ett brev har skickats till FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon med budskapet att säkerhetsrådet måste lyfta frågan om könsrelaterat och sexuellt våld i krig och konflikter (september 2015).

Sverige spelade en mycket aktiv, och inte sällan avgörande, roll för ett gott utfall för jämställdhet i de mellanstatliga förhandlingar som ledde till det historiska antagandet av den nya globala 2030-Agendan för hållbar utveckling. Ett strategiskt förhandlingsarbete i EU och FN kombinerades med ett nära samarbete med kvinno- och människorättsorganisationer och är ett exempel på svenskt aktörskap inom den feministiska utrikespolitiken (2015).

Sverige har, tillsammans med UN Women och OECD/DAC/Gendernet, tagit fram en handlingsplan för finansiering för jämställdhet och kvinnors och flickors egenmakt inom ramen för utvecklingsfinansieringsagendan (2015).

Sverige var pådrivande för att få igenom en ny jämställdhetspolicy i World Food Programme (2015).

En rad svenska ambassader uppmärksammar, med seminarier, event eller på annat sätt, att det har gått 15 år sedan FN:s säkerhetsråd antog den banbrytande säkerhetsrådsresolutionen 1325 om kvinnor, fred och säkerhet (hösten 2015).

Transatlantiska länken:

Ett högnivåseminarium har genomförts med USA:s ambassad i Stockholm (mars 2015).

Sverige samarbetar med andra nordiska ambassader i Washington för att lyfta fram jämställdhet i den transatlantiska dialogen (2014–2015).

Sverige deltar tillsammans med en handfull länder i en USA-initierad arbetsgrupp om jämställdhet. Ger chans att föra fram svensk politik och koordinera med andra länder med aktiv jämställdhetspolitik (start oktober 2015).

Globalt och multilateralt:

Ett nätverk för världens kvinnliga utrikesministrar har skapats (första mötet hölls i New York, september 2015).

Sverige har varit pådrivande för den jämställdhetsstrategi som den Afrikanska utvecklingsbanken presenterade 2014. Vi har även stött framtagandet av en Världsbanksrapport om kvinnors röst och aktörskap liksom visat engagemang i framtagandet av Världsbankens nya jämställdhetsstrategi, bl.a. genom att anordna två konsultationer om strategin i Stockholm (2014–2015).

Sverige har under de senaste tre åren framgångsrikt verkat för att det nu finns en jämställdhetspolicy i alla de stora miljö- och klimatfonder som Sverige bidrar till (Gröna klimatfonden - GCF, Globala miljöfonden - GEF, Världsbankens klimatfonder – CIF, samt Anpassningsfonden). Sverige är även drivande i genomförandet och uppföljningen av dessa policydokument (2014–2015).

Sverige ansvarar tillsammans med Botswana i Internationella brottmålsdomstolens ICC statspartsförsamling för att underlätta utbyte av erfarenheter om stärkande av nationell kapacitet att

utreda och lagföra brott mot ICC:s stadga (folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser). Arbetet bedrivs i samarbete med ICC:s åklagarkontor och fokuserar särskilt på sexuellt och könsbaserat våld i samband med väpnad konflikt (2014–2015).

Sverige höll ett seminarium (Global Review of Aid for Trade) om möjligheter och hinder för kvinnors handel i Afrika och det handelsrelaterade biståndets roll i att minska handelshinder (juni 2015).

Bilateralt:

I Guatemala och Uganda har seminarier genomförts om stärkandet av nationell kapacitet att utreda och lagföra sexuellt och könsbaserat våld som allvarliga internationella brott. Arrangemangen skedde i samarbete med ICC:s åklagarkontor (2015).

Ett brett arbete har genomförts i bland annat Colombia och Mali för att, tillsammans med många lokala och internationella aktörer, stödja kvinnors deltagande i respektive fredsprocess (2014–2015).

DJ-skola för tjejer har anordnats i Vietnam, Ukraina och Serbien i samarbete mellan Svenska Institutet, Rättviseförmedlingen och ambassaderna på plats (2015).

Maskulinitet, och vikten av att involvera män och pojkar i arbetet för jämställdhet, har varit temat för en rad aktiviteter anordnade av Sveriges ambassad i Demokratiska Republiken Kongo. (2015).

Jämställdhetspolitik har stått i centrum när ett dussintal utlandsmyndigheter har anordnat seminarier i anslutning till fotoutställningen Life Puzzle (2015).

Möten med kvinnor har regelbundet ingått som en integrerad del av utrikesministerns besöks-program i samband med utlandsresor. Ett av otaliga exempel är de möten som hölls på Majdan under besöket i Kiev (2014–2015).

Konferenser:

Internationellt möte tillsammans med bl.a. ICC:s chefsåklagare om bekämpande av straffrihet för sexuell och könsbaserad brottslighet, Stockholm (maj 2014).

Seminarium om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i samband med lansering av UNFPA:s flaggskeppsrapport State of World Population (2014).

Seminarium om kärnvapens särskilda inverkan på kvinnor och flickor, anordnat av Sverige, i samarbete med Danmark, Irland, Österrike, Costa Rica och Trinidad & Tobago, under översynskonferensen av ickespridningsavtalet om kärnvapen (maj 2015).

Lansering av ICC:s åklagarkontors Policy om sexuell och könsbaserad brottslighet i samarbete med Storbritannien, i samband med ICC:s statsparts församlings möte i New York (december 2014).

Sverige står värd för ett högnivåmöte om kvinnor i fredsprocesser och medling i Stockholm (december 2015).

Akademisk koppling:

Besök och rundabordssamtal på Georgetown Institute for Women, Peace and Security, Washington DC (januari 2015).

Utrikesministerns tal:

Den feministiska utrikespolitiken har omnämnts i alla utrikesministerns stora tal, som utrikesdeklarationen och linjetalet på Utrikespolitiska institutet (februari respektive juni 2015). Tre stora tal har huvudsakligen handlat om feministiska utrikespolitiken (om Femdefenders i november 2014, vid US Institute of Peace i januari 2015, samt vid Helsingfors universitet i mars 2015).

Sociala medier:

Kampanjen ”Midwives4All” har setts av 2,1 miljoner människor på Twitter (2014–2015).

Statsministern och Sveriges regering har ställt sig bakom UN Women’s kampanj HeforShe (2015).

Andra medier:

Den feministiska utrikespolitiken har bland annat skildrats i följande tidningar och magasin:

- New Yorker
- Foreign Policy
- Foreign Affairs
- Financial Times
- Al Jazeera
- Washington Post
- The Independent
- USIP
- The Guardian